

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utrikesutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan och ett antal motioner som har väckts under den allmänna motionstiden 2015/16. Bland motionerna finns alternativa budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet (Liberalerna) och Kristdemokraterna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområdet, som uppgår till totalt drygt 1 905 miljoner kronor för 2016. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Utskottet har även följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks.

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

I betänkandet finns 1 reservation och 4 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Rambeslutsprocessen	5
Uppföljning av regeringens resultatredovisning	6
Betänkandets disposition	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5	7
Propositionen	7
Utskottets ställningstagande.....	7
Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan	8
Motionerna.....	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Politikens inriktning	12
Motionerna.....	12
Utskottets ställningstagande.....	13
Övrigt	15
Utskottets ställningstagande.....	15
Reservationen	16
Politikens inriktning, punkt 2 (M)	16
Särskilda yttranden	18
1. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (M).....	18
2. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (SD).....	19
3. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (L).....	20
4. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (KD).....	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	22
Propositionen	22
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	25
<i>Bilaga 4</i>	
Stenografiska uppteckningar från utskottets öppna utfrågning den 22 oktober 2015 om FN:s fredsfrämjande insatser	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 5 punkt 2 och avslår motionerna

2015/16:2230 av Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD),

2015/16:2710 av Sofia Damm m.fl. (KD),

2015/16:2714 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1,

2015/16:2845 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3185 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och

2015/16:3196 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2017–2019.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 5 punkt 1.

2. Politikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3 och

2015/16:3048 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation (M)

3. Övrigt

Riksdagen avslår motion

2015/16:1442 av Monica Green (S) yrkande 1.

Stockholm den 26 november 2015

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M)*, Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M)*, Julia Kronlid (SD)*, Margareta Cederfelt (M)*, Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (L)*, Hans Linde (V), Sofia Damm (KD)*, Serkan Köse (S), Sotiris Delis (M)*, Jeff Ahl (SD)*, Pernilla Stålhammar (MP), Carin Jämtin (S) och Jamal Mouneimne (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2015/16:1 i de delar som gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan och motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16. Regeringens förslag till riksdagsbeslut samt förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2016 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Under ärendets beredning har Folkpartiet liberalerna (FP) bytt namn till Liberalerna (L).

Under beredningen av ärendet fick utskottet vid sammanträdet den 15 oktober 2015 information om Försvarsmaktens internationella insatser som finansieras av medel under utgiftsområde 5, anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande insatser av brigadgeneral Michael Claesson och överstelöjtnant Anders B Svensson, Försvarsmakten. Utskottet fick även information om utgiftsområde 5 av kabinetssekreterare Annika Söder, expeditionschef Håkan Åkesson och biträdande enhetschef för Planeringsstaben Håkan Nyberg, samtliga UD.

I april och maj 2015 deltog Olle Thorell (S) och Kerstin Lundgren (C) i konferensen om kärnvapenedrustning (NPT) i New York.

Den 22 oktober 2015 anordnade utskottet en öppen utfrågning med temat FN:s fredsfrämjande insatser. Vid utfrågningen diskuterades bl.a. hur arbetet med fredsfrämjande insatser ser ut i dag, hur FN arbetar med att utveckla insatserna och vilken roll de fredsfrämjande insatserna kommer att spela i framtiden. Stenografiska uppteckningar från den öppna utfrågningen finns i bilaga 4 till detta betänkande.

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2016 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan till drygt 1 905 miljoner kronor (bet. 2015/16:FiU1). I detta ärende ska utrikesutskottet föreslå riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och de motioner som gäller anslag och bemyndigande inom utgiftsområde 5. Slutligen behandlas frågor om politikens inriktning och motionsförslag som har väckts under den allmänna motionstiden 2015/16.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Svenska institutet (SI).

I propositionen föreslås anslag för budgetåret 2016 samt ett bemyndigande. När det gäller anslagen för budgetåret 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen enligt bilaga 2 till detta betänkande.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 5. Målet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Utgiftsområdet består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Svenska institutet (SI).

Regeringen konstaterar att verksamheterna inom detta utgiftsområde är av olika karaktär. I många fall finns utöver medel från utgiftsområdet också annan finansiering, t.ex. när det gäller medlemskap i internationella organisationer. Det gör det svårt att följa upp de olika verksamheterna med resultatindikatorer mot det övergripande målet. Regeringen bygger sina resultatbedömningar på framför allt årsredovisningar och övrig rapportering från berörda myndigheter och organisationer. ISP bedöms när det gäller författningsreglerad verksamhet utifrån rättsenlighet och kvalitet i myndighetsutövningen, kostnadseffektivitet i handläggningen, korta handläggningstider och små ärendebalanser samt enkla rutiner för sökanden. ISP bedöms vidare utifrån myndighetens mervärde genom stödet till Regeringskansliet, bidragen till det nationella arbetet för icke-spridning samt en väl fungerande samverkan med andra berörda myndigheter. De statliga insatserna för information om Sverige i utlandet och Svenska institutets verksamhet bedöms utifrån ett antal fastställda resultatindikatorer.

Utskottets ställningstagande

Som en del i utskottets löpande uppföljning har utskottet granskat regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 5 i budgetpropositionen, vilken utgör ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. En utgångspunkt för utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

Utskottet betonade i förra årets betänkande (2014/15:UU1) att det är viktigt att strukturen på regeringens resultatredovisning är logisk och tydlig, då detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Det är därför önskvärt menade utskottet att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt

uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen, och att sambandet mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag tydligt framgår. Det är betydelsefullt att regeringen gör en sammanfattande bedömning av målpuppfyllelsen för riksdagsbundna mål. Utskottet framhöll vidare att det är angeläget att resultatindikatorer speglar utvecklingen av resultat, inte omvärldsförändringar eller insatser, och att de redovisas med längre tidsserier där det är relevant. Redovisningar av resultatens långsiktiga utveckling över tid underlättar utskottets möjlighet att bedöma redovisade resultat.

Utskottet önskar återigen understryka detta. En tydlig struktur på regeringens resultatredovisning och användandet av tidsserier underlättar utskottets möjlighet att bedöma de resultat som regeringen redovisar. Regeringen anger i propositionen att verksamheterna under detta utgiftsområde är av olika karaktär och att det i många fall också finns andra finansierare, t.ex. när det gäller medlemskap i internationella organisationer. Regeringen konstaterar att detta gör det svårt att följa upp de olika verksamheterna med resultatindikatorer mot de övergripande målet. Utskottet har förståelse för detta men vill ändå uppmana regeringen att fortsätta utveckla resultatredovisningen för utgiftsområde 5 med resultatindikatorer. Särskilt vad gäller regeringens redovisning av det svenska deltagandet i internationell krishantering skulle en mer lättöverskådlig redovisning avsevärt underlätta resultatuppföljningen. Utskottet välkomnar att regeringen i bedömningen av ISP:s och SI:s verksamhet använder tydliga resultatindikatorer.

Utskottet avser att fortsätta att följa denna fråga och ser fram emot regeringens redovisning och bedömning i nästa års resultatredovisning.

Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (L) och 4 (KD).

Propositionen

För budgetåret 2016 föreslår regeringen i budgetpropositionen att riksdagen anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt den tabell som framgår av bilaga 3 till betänkandet (prop. punkt 2). Regeringen föreslår i budgetpropositionen också att riksdagen bemyndigar regeringen att

under 2016 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2017–2019 (prop. punkt 1).

Vidare föreslår regeringen att anslagen till Utrikespolitiska institutet (UI) och Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri) ökas med 1 miljon kronor vardera. Anslaget till UI ökas på grund av det mer svårförutsägbara omvärldsläget och för att möta de behov av policyrelaterad analys som finns inom regeringens prioriterade områden. Vad gäller Sipri bedömer regeringen att ett tillskott är nödvändigt för att stärka kärnverksamheten, med fokus på nedrustning, rustningskontroll och andra vapenfrågor.

Motionerna

Moderaterna understryker i kommittémotion 2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. yrkande 1 att Sverige ska vara en stark röst för fred, frihet och försoning som ska främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling och hävda internationell rätt och jämställdhet. Sveriges engagemang ska alltid styras av ett tydligt resultatfokus. Målet är att bidra till att omvandla förtryck till frihet, fattigdom till framsteg och resursslöseri till hållbar utveckling. Motionärerna föreslår en fördelning av anslagen inom utgiftsområdet som överensstämmer med regeringens förslag.

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2015/16:2230 yrkande 1 att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete ökar med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att satsa på att öka språkförståelsen, kulturutbytet och på ett ökat nordiskt samarbete. Vidare anser Sverigedemokraterna att Svenska institutet (SI) bör ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur Sverige ska kunna ta till vara på det nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. En förteckning över vilka länder som bör prioriteras ska även tas fram. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget 1:9 Svenska institutet tillförs 10 miljoner kronor mer än i regeringens förslag för att finansiera denna satsning. Detta anförs även i kommittémotion 2015/16:2845 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion 2015/16:3185 av Kerstin Lundgren m.fl. att anslaget 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), anslaget 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI) och anslaget 1:9 Svenska institutet minskas med 1 000 000 kronor vardera i förhållande till regeringens förslag.

Folkpartiet understryker i kommittémotion 2015/16:3196 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) att Sverige i EU, FN och andra internationella organisationer ska vara en stark röst för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i en värld där dessa grundprinciper långt ifrån är självklara. Motionärerna föreslår en fördelning av anslagen inom utgiftsområdet som överensstämmer med regeringens förslag.

Kristdemokraterna framhåller i kommittémotion 2015/16:2710 av Sofia Damm m.fl. att ett höjt stöd till freds- och säkerhetsfrämjande insatser är en nödvändighet i en tid av oro där 60 miljoner människor befinner sig på flykt undan krig, terror och förföljelse. Motionärerna betonar att Sverige ska prioritera insatser som bekämpar det fruktansvärda som människor flyr ifrån och att det därför är av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande-, säkerhetsfrämjande- och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. Kristdemokraterna föreslår att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet ökas med 30 miljoner kronor. Motionärerna anför vidare att de vill se ett fortsatt nära samarbete med våra nordiska grannländer och länderna kring Östersjön. Samarbetet inom Östersjöregionen ska fokusera på miljöåtgärder och stöd till demokratisk utveckling. Kristdemokraterna anser dock att dessa viktiga diskussioner bör kunna föras på ett mer kostnads-effektivt sätt än i dag och föreslår därmed en minskning av anslaget 1:3 Nordiskt samarbete med 4 miljoner kronor och anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen med 26 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Även i kommittémotion 2015/16:2714 av Sofia Damm m.fl. yrkande 1 framhåller Kristdemokraterna behovet av ökade medel till freds- och säkerhetsfrämjande insatser. Motionärerna betonar att det måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov av fredsfrämjande insatser och föreslår ett stärkt stöd till freds- och säkerhetsfrämjande insatser genom att öka anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet med 30 miljoner i enlighet med partiets motion på utgiftsområde 5.

Utskottets ställningstagande

I två motioner föreslås ett ökat anslag till freds- och säkerhetsfrämjande insatser. I likhet med vad det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet framhöll i betänkande 2014/15:UFöU5 anser utskottet att Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser, civila och militära, inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. Utskottet kan konstatera att planeringen av internationella krishanteringsinsatser måste ta hänsyn till utvecklingen i omvärlden och noterar att regeringen i budgetpropositionen anger att strävan är att behålla tillräcklig flexibilitet och handlingsfrihet för att kunna prioritera om, ändra inriktning och därigenom svara upp mot nya eller förändrade behov av insatser. Utskottet anser att regeringens anslagsförslag till freds- och säkerhetsfrämjande insatser är väl avvägt och är inte berett att förordna en ökning av medelstillelningen.

Med anledning av motionsförslag om att öka respektive minska anslaget 1:3 Nordiskt samarbete kan utskottet konstatera att det nordiska samarbetet på många sätt är unikt vid en internationell jämförelse. Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är viktigt i ett europeiskt och internationellt samarbete. Det är enligt utskottet värdefullt att samarbetet

inom Nordiska ministerrådet fortsätter att utvecklas. Utskottet är dock inte berett att tillstyrka en förändring av medelstilldelningen.

Motionsvis framförs att Svenska institutets anslag bör ökas för att finansiera ett uppdrag till myndigheten att ta fram en handlingsplan och en förteckning över prioriterade länder som syftar till att ta till vara på det nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. Utskottet kan konstatera att Svenska institutet har till uppgift att skapa relationer, bygga nätverk och främja utbyten mellan Sverige och prioriterade länder. Institutet har en omfattande verksamhet för stipendiater och alumner i syfte att fördjupa kännedomen om och kontakten med Sverige. Nätverket för utländska studenter omfattar för närvarande fler än 10 000 personer i omkring 140 länder. Utskottet noterar vad som anges i budgetpropositionen om att SI under 2016 ska göra ytterligare satsningar på att utveckla och förvalta dessa nätverk av alumner. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att ytterligare åtgärder krävs, varför motionsyrkandena avstyrks.

En motion föreslår att anslagen till Sipri, UI och SI minskas med 1 miljon kronor vardera i förhållande till regeringens förslag. Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen föreslår en ökning av anslagen till UI och Sipri med 1 miljon kronor vardera. Anslaget till UI föreslås öka på grund av det mer svåröversägliga omvärldsläget och för att möta de behov av policyrelaterad analys som finns inom regeringens prioriterade områden. Vad gäller Sipri bedömer regeringen att ett tillskott är nödvändigt för att stärka kärnverksamheten, med fokus på nedrustning, rustningskontroll och andra vapenfrågor. Utskottet är inte berett att förorda den neddragning av aktuella anslag som föreslås i motionen. Detsamma gäller för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen som berörs i en annan motion. Samarbete inom Östersjöregionen är en central del i den svenska grannskapspolitiken och bidrar till att främja integration och samverkan kring Östersjön, en förbättrad miljö i regionen samt att stödja en demokratisk utveckling i Ryssland.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att regeringens förslag till medelstilldelning är väl avvägda och tillstyrker punkt 2 i propositionen. Riksdagen anvisar därmed anslag för budgetåret 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med bilaga 3. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2015/16:2230, 2015/16:2710, 2015/16:2714 yrkande 1, 2015/16:2845 yrkandena 1 och 2, 2015/16:2970 yrkande 1, 2015/16:3185 och 2015/16:3196.

Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag om ett bemyndigande att under 2016 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2017–2019, vilket innebär att utskottet tillstyrker punkt 1 i propositionen.

Politikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om politikens inriktning.

Jämför reservation (M).

Propositionen

Målet för utgiftsområdet 5 Internationell samverkan är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder.

Regeringen anger i propositionen politikens inriktning för budgetåret 2016. Regeringen konstaterar att Sverige även fortsatt ska vara en stark aktör i en tid med globala utmaningar. Den ryska aggressionen mot Ukraina inklusive den olagliga annekteringen av Krim har försämrat den säkerhetspolitiska situationen i Europa. I vårt södra och sydöstra grannskap dras stater och institutioner ned i en våldsspiral och miljontals människor är på flykt undan konflikter och våld. Klimatförändringar påverkar människors livsvillkor, och extrema krafter utmanar demokrati och mänskliga rättigheter. I ljuset av detta krävs ett breddat utrikespolitiskt engagemang för att bidra till en bättre utveckling. Regeringen framhåller att Sverige har flera instrument till sitt förfogande för att hantera utmaningar i och bortom närområdet, bl.a. diplomati, handel, bistånd och totalförsvar. Detta är särskilt viktigt i en tid präglad av allt större säkerhetspolitiska utmaningar.

Regeringen beskriver vidare viktiga förändringar och prioriteringar i det svenska deltagandet i internationell krishantering, Sveriges arbete med nedrustning, icke-spridning och exportkontroll samt Sveriges engagemang i internationella organisationer.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. yrkande 2 beskriver Moderaterna hur en alltmer osäker omvärld ställer stora krav på Sverige som internationell aktör och att nya komplexa och svårförutsägbara utmaningar ställer krav på nya svar. Motionärerna framhåller att Sverige och EU ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där värden som dessa ofta ifrågasätts. Folkrätten och principen om staters territoriella integritet måste fortsätta att gälla. Att med våld eller hot om våld flytta gränser är ett oacceptabelt brott mot folkrätten. Motionärerna vill fortsätta att stärka samarbetet och samhörigheten med våra nordiska och baltiska grannar och fortsätta att arbeta tillsammans för ökad rörlighet, fortsatt integration och kring centrala utmaningar som miljö och säkerhet. Förenta nationerna ska fortsätta att vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN ska tillsammans med EU, OSSE och

andra internationella organisationer fortsätta att arbeta aktivt för att få stopp på krig och kriser runt om i världen, och främja fred, frihet och försoning. Sverige ska även fortsatt vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser runt om i världen som leds av FN, EU eller Nato. Moderaterna framhåller i kommittémotion 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. yrkande 1 att globaliseringen gör att det som en gång var separata områden som kunde etiketteras försvar, säkerhet, klimat och terror numera är delar av samma helhet. Sverige ska ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför men vi ska även samverka tillsammans med andra. Detta kräver att regeringen för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik som ska syfta till att skydda det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på sådana grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter. I yrkande 2 betonar motionärerna att det är självklart att svensk utrikespolitik ska vara en tydlig röst för frihet och mänskliga rättigheter runt om i världen. Moderaterna framhåller att det fria ordet måste värnas, såväl inom som utanför de nya medierna, och att vi ska stå upp mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning m.m. Vi måste också arbeta för att fler människor kan ta del av friheten genom att med kraft bekämpa fattigdom och miljöproblem i världen. Slutligen framhåller motionärerna i yrkande 3 att demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Dessa förvaltas bäst genom kraftfulla internationella institutioner och en stark internationell rättsordning. Genom att främja dessa värden försvarar vi också Sveriges säkerhet, välbefinnande och intressen i den internationella politiken.

I kommittémotion 2015/16:3048 av Johanna Jönsson m.fl. yrkande 14 konstaterar Centerpartiet att totalitära och förtryckande regimer, våldsamma konflikter, terrorism och allvarliga brott mot mänskliga rättigheter gör att sextio miljoner människor är på flykt i världen. Detta ställer stora krav såväl på världssamfundet som på EU och Sverige. Motionärerna betonar vikten av att Sverige arbetar både inom världssamfundet och inom EU för att minska konflikter och sprida liberala och demokratiska värderingar globalt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet understryker betydelsen av de grundläggande universella normer som är bindande för alla världens stater. Genom medverkan i internationellt samarbete inklusive internationell krishantering och annan freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet kan Sverige bidra till att förebygga, hantera och lösa kriser och konflikter och bidra till fredsbyggande. Sverige och EU ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där sådana värden ofta ifrågasätts.

Utskottet instämmer i vad regeringen anför om att det krävs ett breddat utrikespolitiskt engagemang för kunna bidra till en bättre utveckling i tider då klimatförändringar påverkar människors livsvillkor och extrema krafter

utmanar demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet betonar vikten av att internationell lag och folkrätt respekteras. Genom samarbete i EU och i globala och regionala organisationer får freds- och utvecklingssträvanden ett starkare genomslag.

Utskottet välkomnar vad regeringen anger i budgetpropositionen om att Sverige ska vara den globalt starkaste rösten för jämställdhet och kvinnors och flickors mänskliga rättigheter. Regeringen avser att bedriva en feministisk utrikespolitik genom att systematiskt omsätta ett jämställdhetsperspektiv i utrikespolitikens alla delar. Utskottet noterar att Utrikesdepartementet i november 2015 presenterade en handlingsplan för en feministisk utrikespolitik 2015–2018. Utskottet välkomnar detta och stöder regeringens målsättning om att FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet implementeras samt att de internationella organisationer som Sverige ger finansiellt stöd till systematiskt integrerar ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Utskottet anser att det ligger i Sveriges intresse att även fortsatt bidra till såväl nya som etablerade insatser inom FN, EU, Nato och OSSE. Insatserna bör bidra till ökad säkerhet, förebygga konflikter och skapa förutsättningar för en hållbar fattigdomsbekämpning och utveckling. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla insatsernas betydelse för försvaret av universella normer och värden såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mänsklig värdighet och hållbar utveckling.

Sverige ska fortsätta att bidra till utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och ska vara pådrivande när det gäller utvecklingen av EU som global aktör.

Utskottet konstaterar att FN är en central arena för Sveriges arbete med globala utmaningar. Ett starkt FN och ett väl fungerande multilateralt system ligger i Sveriges intresse. Sverige har varit och är aktivt på många områden inom FN, bl.a. konfliktförebyggande, fredsoperationer, fredsbyggande, humanitärt bistånd, hållbar utveckling, nedrustning, miljö- och klimatfrågor, rättsstatens principer och folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. FN:s fredsfrämjande insatser var temat för utskottets öppna utfrågning den 22 oktober 2015. Utskottet stöder, som framgår av betänkande 2014/15:UU15, Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd för tidsperioden 2017–2018 och anser att kandidaturen står på en solid grund med beaktande av Sveriges omfattande FN-engagemang.

Utskottet understryker betydelsen av det nordiska samarbetet och välkomnar att regeringen avser att verka för ett fortsatt nära nordiskt klimatsamarbete, att gränshinderfrågan fortsätter att vara högt prioriterad och att Sverige kommer att verka för fortsatt fördjupning av det nordiska utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

Avslutningsvis avser utskottet att under det innevarande riksmötet närmare behandla flera av de ämnesområden som tas upp under utgiftsområde 5 i budgetpropositionen, däribland frågor om FN:s resolution 1325 och mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2015/16:2970 yrkande 2, 2015/16:2971 yrkandena 1–3 och 2015/16:3048 yrkande 14.

Övrigt

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns förslag i en motion som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att motion 2015/16:1442 inte kan vara aktuell för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott den enskilda motionen.

Reservationen

Politikens inriktning, punkt 2 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2 och

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 1–3 och

avslår motion

2015/16:3048 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Världen är mer orolig och osäker än på länge. Det handlar om allt från kriget i Syrien och den ryska aggressionen mot Ukraina till flyktingströmmar över Medelhavet. En alltmer osäker omvärld ställer stora krav på Sverige som internationell aktör och nya komplexa och svårförutsägbara utmaningar kräver nya svar.

Utgångspunkten i idéerna om individens rätt till frihet, människans oeränthet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central. Detta är idéer som nu ifrågasätts av auktoritära regimer och våldsbejakande rörelser. Vi vill att Sverige och EU ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där värden som dessa ofta ifrågasätts.

Folkrätten och principen om staters territoriella integritet måste fortsätta att gälla. Att med våld eller hot om våld flytta gränser är ett oacceptabelt brott mot folkrätten. Vi moderater vill fortsätta att stärka samarbetet och samhörigheten med våra nordiska och baltiska grannar och fortsätta att arbeta tillsammans för ökad rörlighet, fortsatt integration och kring centrala utmaningar som miljö och säkerhet.

Förenta nationerna ska fortsätta att vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN ska tillsammans med EU, OSSE och andra internationella organisationer fortsätta att arbeta aktivt för att få stopp på krig och kriser runt om i världen, och främja fred, frihet och försoning. Sverige ska även fortsatt vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser runt om i världen som leds av FN, EU eller Nato.

Globaliseringen gör att det som en gång var separata områden som kunde etiketteras försvar, säkerhet, klimat och terror numera är delar av samma helhet. Sverige ska ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför men vi ska även samverka tillsammans med andra. Detta kräver att regeringen för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik som ska syfta till att skydda det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på sådana grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter.

Vi moderater anser att det är självklart att svensk utrikespolitik ska vara en tydlig röst för frihet och mänskliga rättigheter runt om i världen. Det fria ordet måste värnas, såväl inom som utanför de nya medierna, och vi ska stå upp mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning m.m. Vi måste också arbeta för att fler människor kan ta del av friheten genom att med kraft bekämpa fattigdom och miljöproblem i världen.

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Dessa förvaltas bäst genom kraftfulla internationella institutioner och en stark internationell rättsordning. Genom att främja dessa värden försvarar vi också Sveriges säkerhet, välstånd och intressen i den internationella politiken.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (M)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M) anför:

Riksdagen beslutade den 25 november 2015 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Sverige kan mer – Politik som bryter det nya utanförskapet (2015/16:3043) presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men Sverige står inför flera stora utmaningar framöver. Trots att fler vill arbeta är trösklarna in i arbete fortfarande höga för dem med låga inkomster. Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som genom långvarig strukturell arbetslöshet drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Dessutom ställer en allt tuffare internationell konkurrens höga krav på våra företag och deras jobbskapande. Det här är avgörande framtidsfrågor för Sverige.

Budgetpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför och som inte förmår ta vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skattechöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in till arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige.

Vi moderater står för en annan väg. Vårt mål är att öka välbördet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten till att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 5. I stället framför vi genom detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i Moderaternas anslagsmotion 2015/16:2970 och som redovisas i bilaga 2 till detta betänkande.

2. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (SD)

Julia Kronlid (SD) och Jeff Ahl (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Vårt övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier. I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Sverigedemokraterna har i budgetmotion 2015/16:761 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. Riksdagen har i första steget av budgetprocessen emellertid ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har vi valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 5. I stället framför vi i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i Sverigedemokraternas anslagsmotion 2015/16:2230.

Som framgår av tabellen i bilaga 2 till detta betänkande anser Sverigedemokraterna att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete bör ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att satsa på att öka språkförståelsen och kulturutbytet och på ett ökat nordiskt samarbete. Vidare anser vi att Svenska institutet (SI) bör ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur Sverige ska kunna ta till vara på det nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. En

förteckning över vilka länder som bör prioriteras ska även tas fram. Sverigedemokraterna föreslår därför att anslaget 1:9 Svenska institutet tillförs ytterligare 10 miljoner kronor för att finansiera denna satsning.

3. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (L)

Birgitta Ohlsson (L) anför:

Sverige står starkt efter åtta år med ett styre av Alliansen och Folkpartiet (Liberalerna). De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur. Samtidigt präglas omvärlden av stora nedåtrisker. Kriget i Syrien och Ukraina och en osäker makroekonomisk miljö skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Vi ser ökade kostnader för sjukskrivningar och, i ännu högre grad nu än när budgetpropositionen presenteras, för migrationsströmmarna till Sverige. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna.

Vår budgetmotion är därför stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak och har ett högre finansiellt sparande än regeringen. På flertalet utgiftsområden är kostnaderna lägre än de regeringen föreslår. Genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken, samtidigt som vi höjer miljöskatterna, skapar vi utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på långt sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 5. I stället framför vi genom detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i vår anslagsmotion 2015/16:3196 (FP) och som redovisas i bilaga 2 till detta betänkande.

4. Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan, punkt 1 (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och

som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmännsliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Och med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska ovanifrånlösningar – de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta: vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Kristdemokraterna och jag önskar avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Kristdemokraternas budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför jag i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i Kristdemokraternas anslagsmotion 2015/16:2710 och som framgår av bilaga 2 till detta betänkande.

Kristdemokraterna menar att det är av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande-, säkerhetsfrämjande- och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE och att det måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov av denna typ av insatser och föreslår därför ett ökat anslag för 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet med 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Kristdemokraterna anser att samarbetet med de nordiska grannländerna och länderna kring Östersjön bör kunna föras på ett mer kostnadseffektivt sätt än i dag och föreslår en minskning av anslaget 1:3 Nordiskt samarbete med 4 miljoner kronor och anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen med 26 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:1 Budgetproposition för 2016 utgiftsområde 5:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:1 Samarbete inom Östersjöregionen besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 159 500 000 kronor 2017-2019 (avsnitt 2.6.11).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2016 ramanslagen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1442 av Monica Green (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en feministisk utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2230 av Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2710 av Sofia Damm m.fl. (KD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2714 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i planeringen av internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2845 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att ta vara på Svenska institutets stipendiater och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet bör ta fram en förteckning över vilka länder som bör prioriteras och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2970 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om politikens inriktning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen av utrikespolitiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 1 Inledning – Sverige tar ansvar i en orolig värld, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.1 Våra värderingar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3048 av Johanna Jönsson m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inom världssamfundet och EU för att minska konflikter och sprida liberala och demokratiska värderingar i världen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3185 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:3196 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	FP	KD
1:1 Avgifter till internationella organisationer	1 328 554					
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	140 072					+30 000
1:3 Nordiskt samarbete	13 595		+10 000			-4 000
1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826					
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	29 015					
1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	45 808					
1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	25 402			-1 000		
1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	16 675			-1 000		
1:9 Svenska institutet	98 066		+10 000	-1 000		
1:10 Information om Sverige i utlandet	15 475					
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	188 715					-26 000
Summa för utgiftsområdet	1 905 203	±0	+20 000	-3 000	±0	±0

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 5 Internationell samverkan*Tusental kronor*

Anslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Avgifter till internationella organisationer	±0	1 328 554
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	±0	140 072
1:3 Nordiskt samarbete	±0	13 595
1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	±0	3 826
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	±0	29 015
1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	±0	45 808
1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	±0	25 402
1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	±0	16 675
1:9 Svenska institutet	±0	98 066
1:10 Information om Sverige i utlandet	±0	15 475
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	±0	188 715
Summa för utgiftsområdet	±0	1 905 203

BILAGA 4

Stenografiska uppteckningar från utskottets öppna utfrågning den 22 oktober 2015 om FN:s fredsfrämjande insatser

Ordföranden: Välkomna till Sveriges riksdag och dess utrikesutskott! Jag heter Kenneth G Forslund och är ordförande i utrikesutskottet. Vid min sida har jag Karin Enström, vice ordförande. Vi kommer att leda den här utfrågningen.

På lördag är det FN-dagen. Det är den 24 oktober. Som brukligt kommer FN-dagen att högtidlighållas på olika sätt. Det sker också en hel del olika aktiviteter och möten, både veckan före och veckan efter. En av dem är den här utfrågningen. Just nu är det väldigt aktuellt med FN, av flera olika skäl. Det är inom kort 70-årsjubileum för organisationen. Vi har nyligen haft den traditionella generalförsamlingsveckan i New York, där man denna gång har enats om en ny överenskommelse för global utveckling, som stakar ut 17 huvudmål för hur världen ska utvecklas hållbart och för hur vi bland annat ska kunna utrota fattigdomen i världen.

FN är också på människors läppar och i deras tankar, för vi ser en orolig värld omkring oss. Många känner frustration över det krig som pågår i Syrien och den flyktingsituation som är en följd av bland annat det kriget, liksom över många andra katastrofer och diktaturers härjningar i andra delar av världen. Många människor ropar: Varför gör inte FN något?

I utrikesutskottet har vi valt att göra denna utfrågning med temat FN:s fredsfrämjande insatser. Det är något som vi i Sverige ända sedan FN:s bildande har haft ett stort engagemang i. Sverige är ett litet land i denna oroliga värld, med i dag runt 9 miljoner människor. Sedan de första fredsfrämjande insatserna i FN:s regi inleddes har Sverige bidragit med över 80 000 personer som har deltagit i olika fredsinsatser internationellt. Detta gör Sverige till ett av de länder, kanske till och med det enskilda land, som sett till sin storlek har haft flest människor ute på den här typen av internationella uppdrag.

Vi har bjudit in ett antal talare till den här utfrågningen. Vi kommer också att ge er som är här möjlighet att ställa frågor. Med dessa inledande ord vill jag hälsa samtliga i vår panel välkomna. Det är Anna-Karin Enström, utrikesråd med ansvar för politiska frågor på Utrikesdepartementet. Hon kommer att vara med här i början men måste sedan gå tillbaka till UD. Vid sin sida har hon Åsa Theander, som kommer att svara på de frågor ni har med anledning av Anna-Karin Enströms anförande. Sedan har vi Ola Engdahl, docent i folkrätt på Försvarshögskolan. Vi har Kristina Zetterlund, konflikt- och säkerhetspolitisk analytiker på FOI. Sist, men absolut inte minst, har vi ordföranden i det svenska FN-förbundet, Aleksander Gabelic. Varmt välkomna allihopa! Nu lämnar jag ordet till Anna-Karin Enström. Varsågod!

Anna-Karin Eneström, Utrikesdepartementet: Herr ordförande! Tack för att jag får vara här och tala i en fråga som ligger Utrikesdepartementet väldigt varmt om hjärtat. Som alla vet tillhör FN och FN:s alla områden UD:s kärnverksamhet. FN-stadgans uppmaning, ”to save succeeding generations from the scourge of war”, har nu, 70 år efter att FN bildades, aldrig varit så relevant och så svår. Ordföranden hänvisade själv till den oroliga värld som vi nu lever i. Sedan 2008 har antalet konflikter i världen nästan trefaldigats. De traditionella etiketter som vi tidigare har haft på olika typer av konflikter – inbördes, mellanstatliga, regionala eller etniska – har i ökad utsträckning blivit irrelevanta i takt med att konflikterna blivit gränsöverskridande, multidimensionella och alltmer komplexa. Inför dessa utmaningar är det internationella samfundets engagemang och multilateralt samarbete för att förebygga och lösa konflikter viktigare än någonsin. Vi behöver mer globalt samarbete. Som en följd av de nya konfliktmönstren håller åtskillnaden mellan nationell och internationell säkerhet på att luckras upp, vilket gör att deltagande i internationella insatser därmed också stärker vår egen säkerhet.

FN:s fredsinsatser har för närvarande 128 000 kvinnor och män i fält, fördelade på 39 politiska och fredsbevarande insatser, och behovet bara växer. Sveriges bidrag till FN:s fredsfrämjande verksamhet – fredsbyggande, fredsbevarande och konfliktförebyggande – är en del av vårt omfattande engagemang för FN.

Som ni känner till kandiderar Sverige till en plats i FN:s säkerhetsråd åren 2017–2018. Skulle vi bli invalda i säkerhetsrådet har vi ytterligare möjligheter att påverka den fredsbevarande och fredsfrämjande verksamheten. Sverige bidrar med trupp, polis och civil personal till nio FN-insatser runt om i världen, framför allt i Afrika. Styrkebidraget till stabiliseringsinsatsen i Mali, Minusma, med ca 250 personer är det största. Det är nu inne på sin andra rotation, och vi är i startblocken för att förbereda en förlängning av detta bidrag till juni 2017. Vi avser att presentera en proposition för riksdagen i vår. När det gäller fortsatta bidrag till FN-insatser är det också viktigt att poängtera de ekonomiska begränsningarna, vilka ställer allt högre krav på oss att prioritera.

Utmaningarna för FN:s fredsfrämjande verksamhet – säkerhetsmässiga, logistiska, ekonomiska och kompetensmässiga, för att nämna några – har aldrig varit större. Sverige är en kritisk vän av FN. Vi välkomnar därför den av generalsekreteraren initierade översynen av FN:s fredsinsatser, som presenterades i en rapport i somras. Bland rapportens viktigaste slutsatser är att det krävs ett nytänkande kring den fredsfrämjande verksamheten, där de politiska lösningarna måste komma i främsta rummet och nya mandat föregås av analys av hela konfliktcykeln. Ytterligare satsningar måste göras på konfliktförebyggande verksamhet.

En annan viktig aspekt är att FN är alltmer beroende av att samverka, strategiskt och i fält, med de regionala och subregionala organisationerna. I Afrika är det ofta de regionala organisationerna som tar ansvar för att snabbt komma ut i fält och hantera uppblussade konflikter. Här intar förstås den

afrikanska unionen en särställning. Även EU är en viktig aktör, exempelvis i Afghanistan, Somalia och Mali.

Ytterligare satsningar måste göras för att integrera kvinno-, freds- och säkerhetsperspektiven, i synnerhet i implementeringen av resolution 1325 i alla aspekter av FN:s fredsfrämjande verksamhet. Här välkomnar vi särskilt den globala studien om 1325, som lanserades i New York förra veckan.

Med dessa viktiga översyner i ryggen måste vi nu se fram emot och fokusera på genomförandet av de föreslagna reformerna. Här är det av yttersta vikt att implementeringen av de tre översynsrapporterna, om fredsinsatser, fredsbyggande och resolution 1325, sker processmässigt samordnat och innehållsmässigt integrerat för att säkerställa största möjliga effekt.

Herr ordförande! Vi måste också vara realistiska om de utmaningar vi har. Förvisso har översynsrapporten om FN:s fredsinsatser välkomnats av de flesta av FN:s medlemsstater, men den var också skriven för att den innehöll något för alla. Risken är nu att reformerna skjuts upp till nästa generalsekreterare, som kanske inte känner samma ägarskap och drivkraft i frågorna, eller att de mals ned i de traditionella politiska motsättningarna. Reformvänliga medlemsstater som Sverige måste därför hålla trycket uppe i alla tillgängliga forum.

Ordföranden: Tack för det, Anna-Karin Eneström! Då går ordet vidare till Ola Engdahl, varsågod!

Ola Engdahl, Försvarshögskolan: Tack för att jag blev inbjuden för att få diskutera dessa viktiga frågor! Det finns i dag ingen allmänt accepterad rättslig definition av begreppet ”fredsfrämjande insatser”. Den traditionella fredsbevarande insatsen brukar karakteriseras av att man har samtycke från värdstaten, att man är neutral i konflikten och att man inte använder våld annat än i självförsvar. Sådana insatser baseras på FN-stadgans kapitel 6.

Dessa kan jämföras med så kallade fredsframtvängande insatser, baserade på kapitel 7 i FN-stadgan. De är inte beroende av samtycke och behöver inte vara neutrala i konflikten, och de får dessutom använda våld utanför rätten till självförsvar.

En sådan uppdelning mellan fredsbevarande och fredsframtvängande, eller kapitel 6- och kapitel 7-insatser har tidigare utgjort en viktig distinktion. Dagens insatser brukar dock baseras på ett samtycke från värdstaten i kombination med ett mandat beslutat under kapitel 7 i FN-stadgan. Det innebär att trupperna är inbjudna till värdstaten, vilket utgör en folkrättslig grund i sig, och har rätt att använda våld för att lösa de uppgifter som stipuleras i mandatet.

Ur ett folkrättsligt perspektiv är det viktigt att avgöra om det finns samtycke från värdstaten, om insatsen är beslutad under kapitel 6 eller 7 och vilken rättslig miljö styrkan befinner sig i: Pågår det en väpnad konflikt i området?

Fredsinsatser leds oftast av FN eller av någon annan internationell organisation som agerar på ett mandat från FN:s säkerhetsråd. Stater som vill delta i en fredsinsats ställer sin trupp under organisationens operationella kontroll, med de begränsningar som den truppbidragande staten själv väljer att

ställa på sitt bidrag. Vanligtvis utarbetar organisationen en operationsplan, baserat på mandatet från säkerhetsrådet, vilket inkluderar så kallade rules of engagement, ROE, som kan beskrivas som våldsanvändningsregler. Det är upp till de truppbidragande staterna att avgöra om deras trupper kan tillämpa alla dessa regler eller inte. Det kan vara politiska, militära eller rättsliga hänsyn som gör att man vill lägga begränsningar på truppens rätt till våldsanvändning. Det är däremot inte möjligt att ge mer långtgående regler än dessa operationsgemensamma ROE.

Ett mandat beslutat under kapitel 7 innebär att säkerhetsrådet har gjort bedömningen att en situation utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Ett sådant mandat innehåller ofta formuleringen ”the use of all necessary means” eller liknande, för att lösa de uppgifter som anges i mandatet. Uppgifterna syftar i sin tur till att upprätthålla internationell fred och säkerhet, och fredsinsatsen kan därmed ses som ett verktyg för säkerhetsrådet att uppfylla sitt viktiga ansvar under FN-stadgan, och de maktbefogenheter som utövas är säkerhetsrådet.

De alltmer robusta mandaten har dock inte bara inneburit ökade möjligheter för trupper att skydda sig själva mot attacker eller skydda civila mot övergrepp utan också ökade befogenheter i förhållande till civilbefolkningen. Det innebär att andra folkrättsliga regelverk aktualiseras, som de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Även om rätten att använda våld utgår från mandatet är den rätt begränsad av nationell rätt, mänskliga rättigheter i och förevarande fall den humanitära rätten.

Tillämpningen av dessa regelverk är i stor utsträckning beroende av fredsinsatsens konstruktion. Det faktum att en internationell organisation med begränsade folkrättsliga skyldigheter utövar den operationella kontrollen över trupperna har betydelse i tre folkrättsliga avseenden. Det första är de allmänna ansvarsfrågorna under folkrätten. Folkrättskommissionens arbete om ansvar för stater i internationella organisationer anger att handlingar som utförs av ett statsorgan, i det här fallet trupperna, som ställts till en organisations förfogande, tillräknas organisationen om denna utövar faktisk kontroll över handlingen. Det får anses föreligga en presumtion att den militära personalens handlingar hänförs till den organisation som utövar operationell kontroll över insatsen.

Detta innebär i sig ett problem eftersom organisationer i sig hitills inte är part i någon av de centrala traktaterna på den humanitära rättens eller de mänskliga rättigheternas område. Däremot torde de ha vissa skyldigheter under sedvanerätten. Men det saknas ofta forum för att ställa internationella organisationer till svars, både internationellt och nationellt, då sådana organisationer ofta har immunitet i medlemsstaterna.

När det gäller de mänskliga rättigheterna är det framför allt den extraterritoriella tillämpningen av mänskliga rättigheter som aktualiseras i fredsinsatser, då trupper alltid agerar utanför sin egen stats territorium. Europadomstolen utvecklar kriterier som anger när en stat anses utöva jurisdiktion utanför sitt eget territorium och därmed har skyldigheter under

konventionen gentemot individer på ett annat territorium. Kort sagt sker det när staten utövar faktisk kontroll över territorium eller över individer som befinner sig på ett annat territorium. Men i en multinationell fredsinsats kan det vara svårt att avgöra om den militära personalens handlande ska innebära att den truppbidragande staten utövar jurisdiktion i Europakonventionens mening eller om handlandet ska tillskrivas organisationen som leder insatsen. Europadomstolen har exempelvis avvisat en klagan mot Norge inom ramen för Kosovoinsatsen, då den aktuella handlingen ansågs hänförlig till FN och inte till staten Norge. Domstolen har dock i ett flertal fall funnit att man har jurisdiktion över situationen i Irak, framför allt på grund av att FN aldrig etablerade den insatsen. Säkerhetsrådets resolutioner som auktoriserade styrkorna i efterhand förändrade i praktiken inte den befälsstruktur som fanns redan vid invasionens början. Domstolen har därefter i ett antal uppmärksammade fall funnit att Storbritannien och Nederländerna i Irak har brutit mot exempelvis rätten till liv och kravet på att genomföra effektiva undersökningar av misstänkta dödsfall.

Vidare har den operationella kontrollen betydelse vid bedömningen av vem som ska anses som part i en väpnad konflikt när trupperna involveras i fientligheter. Även om svensk personal har en skyldighet att tillämpa den internationella humanitära rätten när de deltar i en väpnad konflikt, vilket sker i undantagsfall, förefaller kontrollen över trupperna ha avgörande betydelse för att bestämma om det är den truppbidragande staten eller organisationen som ska anses utgöra en part i den väpnade konflikten.

Det bör i detta sammanhang, när vi talar om kontroll över trupperna, nämnas att den pågående insatsen i Irak möjligtvis speglar en ny utveckling. Den till antalet visserligen mycket begränsade svenska väpnade styrkan agerar där utan stöd av ett FN-mandat men på den folkrättsligt accepterade grunden samtycker från värdstaten. Men vad som kanske är av ännu större betydelse är att svenska trupperna för första gången står under svensk ledning och kontroll, inte under ledning av FN eller någon organisation. Detta kan i sin tur få betydelse för den formella tillämpningen av till exempel de mänskliga rättigheterna.

Alldeles bortsett från den formella tillämpningen har Sverige liksom övriga truppbidragande stater en skyldighet att tillse att trupper som ställs till en organisations förfogande har genomgått nödvändig träning och utbildning. Det är också i denna del som truppbidragandestaten har en avgörande möjlighet att förhindra att trupperna över huvud taget skulle hamna i en situation där de kan komma att handla i strid med folkrätten.

Det ska betonas att truppbidragande stater utövar exklusiv straffrättslig jurisdiktion över den militära personalen, och en eventuell rättsprocess för att pröva ett straffansvar för svensk personal skulle ske i Sverige i enlighet med svensk rätt.

För närvarande pågår ett arbete inom Försvarsmakten med att ta fram en manual, tillämplig under väpnad konflikt, där ett särskilt kapitel ägnas åt internationella insatser och de krav som ställs utifrån de mänskliga

rättigheterna, särskilt Europakonventionen. Alldeles oavsett om Europakonventionen kommer att vara tillämplig på framtida insatser kommer personalen ändå att vara bunden av manualens bestämmelser i tillämpliga delar. På ett liknande sätt föreslog Fredsinsatsutredningen för några år sedan att svensk trupp ska utöva våld och tvång i enlighet med mandatet och tillämplig folkrätt, men i situationer där Europakonventionen inte är formellt tillämplig ska personalen vara förpliktigad att de facto följa konventionens bestämmelser i största möjliga utsträckning och under inga omständigheter bryta mot den kärna av regler som man inte kan göra avsteg från.

Avslutningsvis: Det finns all anledning att följa den folkrättsliga utvecklingen noga och analysera vilka nya eller förtydligade folkrättsliga krav som kommer att ställas på stater som bidrar med trupp i en fredsinsats. Härvid kan en trend skönjas i Europadomstolens praxis, där staters agerande med militära styrkor i en extraterritoriell kontext allt oftare leder till ansvar under Europakonventionens regler.

Hittills har domstolen avvisat ansökningar som härrör från insatser som etablerats från FN, men något fall från ISAF-insatsen i Afghanistan har ännu inte prövats, och det kan inte uteslutas att domstolen återigen kan komma att kvalificera sin praxis i förhållande till denna insats.

I den nya insatsen i Irak, där Sverige utövar ledning och kontroll, blir Sveriges ansvar för truppers handlingar tydligare och leder potentiellt till att Sverige kan tillskrivas direkta skyldigheter under Europakonventionen i förhållande till individer som faller under styrkornas kontroll. Även svensk rätt kommer att bli direkt tillämplig på ett sätt som går utöver insatser där trupper ställs till en organisations förfogande. Det innebär också ett välkommet förtydligande redan inledningsvis, om var det folkrättsliga ansvaret för en eventuell folkrättsstridig handling ligger samt vad som kan anses utgöra tillämplig folkrätt när det gäller de väpnade styrkorna.

Ordföranden: Tack för det! Då går ordet vidare till Kristina Zetterlund.

Kristina Zetterlund, Totalförsvarets forskningsinstitut: Herr ordförande! Det är ett mycket stort ämne vi behandlar i dag, och jag har valt att fokusera på det återuppliva de intresset för FN:s fredsinsatser och hur det har satt strålkastarna på hur det finns utrymme för att förbättra maskineriet, och det har också lett till reforminitiativ. I detta reformarbete görs en del för att möjliggöra att rätt militära och polisiära förmågor skickas ut och att de kan skickas ut snabbare.

Under 1990-talet riktades det skarp kritik mot FN:s kapacitet efter misslyckanden i Rwanda och på Balkan. Det ledde till att många länder valde att inte längre bidra till FN-insatser. I stället valde man att skicka militära bidrag till insatser till exempel under Natos flagg. När Natos insats i Afghanistan, ISAF, sedan upphörde var det många som såg sig om efter nya internationella engagemang, och FN sågs åter som ett alternativ. Ett antal länder som i stort sett varit ifrån FN:s insatser i ca 20 år återvände också för att bidra till FN.

FN kanske inte är det allra vassaste verktyget om man jämför med till exempel Nato som är helt nischat på militär verksamhet. Men FN erbjuder den ojämförligt mest omfattande verktygslådan, som inkluderar politiska, militära och civila instrument för att bidra till fred och stabilitet i konfliktländer. Detta möjliggör ett både brett och långsiktigt sätt att arbeta med fredsbyggande. FN, med sitt sant globala medlemskap, tillför också en legitimitet utan motstycke.

Därutöver har det under de senaste 20 åren pågått en del arbete med att reformera systemet, så att FN har blivit mer effektivt inom fredsinsatser. Det handlar om till exempel nya riktlinjer och instruktioner samt funktioner. Den här perioden har inte varit en vakuumperiod, utan många nya insatser har dragits igång, och man har fått nya erfarenheter och lärt sig en hel del. Sedan finns det vissa saker som det inte går att ändra på. FN är en politisk organisation, vilket betyder att politik, på gott och ont, har företräde. Detta, tillsammans med det globala medlemskapet, storleken och byråkratin, kan ibland medföra en viss tröghet när det gäller snabbt agerande i krissituationer.

Men låt mig återvända till den ljusare sidan. Det finns insikt inom FN om att det finns utrymme för att förbättra verksamheten, och reformarbetet fortsätter. För ett år sedan, som redan har nämnts, gav generalsekreterare Ban Ki-Moon en oberoende högnivåpanel i uppgift att se över FN:s fredsinsatser och se hur man kunde förbättra dem. Denna rapport publicerades i juni med en rad rekommendationer som jag inte kommer att redogöra för här. Däremot kommer jag att belysa ett område som togs upp, nämligen behovet av att deployera effektiva militära och polisiära förmågor snabbare. FN måste enkelt kunna få ihop tillräckligt med förmågor när det uppstår en kris. Man måste också kunna få ihop rätt förmågor för att kunna möta dagens hot. Förutom kvantitet och kvalitet behöver man få ut dem snabbt, så att man är med från början och får en effekt i ett tidigt skede.

FN har också startat olika initiativ för att kunna agera snabbare vid kriser och snabbt kunna skicka ut uniformerad personal. Bland annat tittar man på hur man skulle kunna underlätta att snabbt flytta över resurser från en redan existerande insats, till exempel när en kris dyker upp i samma region. I maj lanserades en ny mindre enhet som kallas Strategic Force Generation and Capability Planning Cell. Fokus är att upprätthålla en kontinuerlig dialog med existerande och potentiella truppbidragarländer, så att man utbyter information och är förberedd när det väl händer något.

Det är också denna enhet som ansvarar för en ny databas, som heter Peacekeeping Capability Readiness System, PCRS, som sattes i bruk i juli, då det ersatte det tidigare systemet Unsas, UN Standby Arrangements System. Normalt sett, när FN ska hitta och välja länder till bidrag för insatser, har man till stor del förlitat sig på enskild FN-personals kunskap om vad det finns för länder som är redo att skicka ut. Det bygger på kommunikation med medlemsstater och också erfarenhet, naturligtvis. Unsas, den tidigare databasen, användes till viss del, men då mycket av informationen var ofullständig och inaktuell spelade den inte så stor roll som man kanske hade velat.

Nu tar man alltså sats för att institutionalisera kunskapen om vad det finns för resurser, och man ser till att den nya databasen, PCRS, blir den databas som länder vänder sig till för att anmäla intresse av att bidra till FN-insatser och som FN vänder sig till för att hitta lämpliga bidragarländer.

Något annat som har framkommit, bland annat genom att länder har återkommit till FN-operationer, är att många tycker att det är svårt att förstå hur FN:s system och byråkrati fungerar och hur de ska göra om de vill anmäla intresse av att skicka resurser till en FN-operation. Till viss del har det att göra med att saker har ändrats under denna period då många länder har varit borta. Det är nya processer, nya dokument etcetera. Till viss del har det också att göra med att det fungerar på ett väldigt annorlunda sätt än EU och Nato, där man samlar ihop styrkegenereringskonferenser, där länder kan räkna upp handen och säga vad de vill bidra med till diverse insatser. Så gör man inte inom FN.

För att göra den processen tydligare för medlemsstaterna och samla ihop information som nu finns utspridd i olika dokument har FN bestämt sig för att publicera en handbok om processen för generering och deployering av uniformerad personal. Baserat på de studier som FOI har gjort tidigare om FN:s insatser, också specifikt kopplade till FN:s styrkegenereringsprocess, har FN bitt FOI om stöd med att ta fram denna handbok. FOI:s arbete med handboken inleddes tidigare i år och finansieras av Forsvarsdepartementet och UD. Målsättningen är alltså att förtydliga hur processen har gått till från det att medlemsstater vill anmäla resurser eller det uppstår en kris och belysa de dokument, de processer och den certifiering som krävs längs vägen. Det arbetet är avsett att avslutas i vår, runt april nästa år, då handboken beräknas vara klar. Med det tror jag bestämt att jag har använt all min tid.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: Herr ordförande! FN-förbundet vill tacka för denna möjlighet och även tacka hela utrikesutskottet för att vi har fått möjlighet att vara med och för att FN-dagen firas med ett ämne som man väl kan säga att FN-förbundet har drivit under många år: fler FN-soldater. Det känns väldigt bra. Vi har en situation när det gäller fredsfrämjande insatser där konflikterna är ganska många. Vi har ett sjuttioital i världen; elva av dem är mycket allvarliga.

Vi har en situation som tidigare talare har berört: Det är en annorlunda karta. Vi har alltså extrema organisationer som rör sig över landsgränser. Vi har Boko Haram. Vi har Daesh eller Isil.

Vi har också en situation när det gäller drabbade: I dag är det i stort sett 82 procent civila som drabbas, har man beräknat. Under första världskriget var det ungefär 10 procent. Detta för att ge en bild av en förändrad värld.

Det är viktigt att inte bara tala om fredsfrämjande i militära termer utan också att inom FN-ramen tala om den betydelse som FN:s fredsfrämjande insatser har inom många områden. Det är den komparativa fördel som FN har som en organisation som har olika pelare i sitt arbete.

Vi talar om vapenvilor. FN:s fredsfrämjande styrkor har en central roll i att se till att bevaka och rapportera om vapenvilor. Vi har olika exempel på det

såsom Cypern och Indien–Pakistan. Vi underlättar det humanitära arbetet genom fredsbevarande. Vi har det i Darfur, där det handlar om vatten, distribution av sjukvård och så vidare. Haiti efter jordbävningen är ett annat, stort exempel. Vi har det också på gränsen mellan Sudan och Sydsudan. Vi har också avvärjning, demobilisering och återanpassning. Vi talar om demokrati. Inte minst flyktingars säkerhet är en alltmer akut fråga. Vi talar om kvinnors och barns situation. Det är en mycket utsatt grupp, och i många sammanhang – inte minst i Liberia men även i Mali – är detta en viktig uppgift. Att skydda civilbefolkningen är naturligtvis centralt i detta arbete. Vi har också fredsframtvängande insatser enligt kapitel 7, vilket också har nämnts, bland annat i Mali. Jag tycker att det är viktigt att vi inte glömmer själva grunden för det breda mandat som dessa fredsfrämjanden har när vi talar om deras viktiga roll och även om behovet av fler. Det är som sagt något vi i FN-förbundet har drivit länge.

Vi har också fakta att förhålla oss till. Vi har 16 insatser, och vi har en budget på 8,2 miljarder USD. Detta i förhållande till de totala militära utgifterna, som är på 1 776 miljarder USD. Det är 0,5 procent. Det är också viktigt att se när det gäller fred och säkerhet att det är stor diskrepans mellan de totala militära utgifterna i en tid då man kanske måste samverka mer rationellt och där FN:s roll i detta är central.

Man når ut till 125 000 människor, talas det om. Vi talar alltså om den personal som är ute i världen. 90 000 av dem är militärer. Vi har också poliser – vi glömmer ofta dem, men de finns med i den här siffran – förutom civilpersonal. Sammanlagt finns alltså FN i 124 länder i större eller mindre sammanhang.

Vilka länder är det då som bidrar? Det är den ständiga frågan i FN. Vi som har följt de här frågorna får alltid höra att det är Etiopien, Bangladesh, Indien, Pakistan och Rwanda som bidrar med flest soldater till de 90 000 som jag nämnde.

Men det finns en trend som är viktig att beakta, nämligen Kinas roll. Kinas president har i generalförsamlingen tydligt markerat att Kina kommer att ytterligare öka antalet FN-soldater. Man kommer att gå från att ha ingenjörsförband som bygger broar till att också ha soldater i stridande förband enligt kapitel 7 vid behov. Det är en stor förändring som är viktig att notera i det här sammanhanget.

Vad gör då Europa? Det är också viktigt att komma ihåg. Italien är det största truppbidragarlandet i Europa. Två är Frankrike, och tre är Spanien. Fyra är Nederländerna med omkring 580 soldater. Nederländerna är också konkurrent till platsen i säkerhetsrådet, kan väl nämnas inom parentes.

På vilken plats ligger då Sverige? Vi ligger på 52:a plats, och det har skett en dramatisk förbättring sedan tidigare år med tanke på att vi som värst var nere på 23 personer i FN-ledda insatser. Vi välkomnar detta från FN-förbundets sida. Vi tror att det skulle kunna bli fler personer, men det är den platsen vi ligger på.

Vad säger forskningen i sammanhanget? Det kanske också är viktigt att tala om. Forskningen säger att FN-ingripanden minskar risken för nya konflikter med 50 procent. Man har också sagt att om ett FN-ingripande har ett multinationellt mandat och ett kapitel 7-mandat i stället för ett traditionellt mandat eller ett observatörsmandat ökar insatsens framgång med ytterligare 36 procent. Det här är viktiga fakta när man diskuterar värdet av FN:s fredsbevarande insatser och vikten av att ytterligare stödja detta framöver, gemensamt.

Vilka andra är det som ekonomiskt bidrar till de här insatserna? Jo, det är bland annat USA. Vi har en beräkning som jag inte ska gå in på. De fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet har ett särskilt ansvar, men de som tar det största ekonomiska ansvaret i de här sammanhangen är USA, Japan och Frankrike. Det är de som ekonomiskt bidrar mest till den här verksamheten.

Jag vill också tala om Sveriges roll i det här. Vi har historiskt sett haft över 500 soldater ute fram till 90-talets början. Åren 2000–2010 hade vi 878 soldater i internationella insatser, varav 111 i FN-ledda insatser. För två år sedan var det, som jag nämnde, 23 soldater eller personal som var ute. I dag är det 339, och vi har i Mali 254. Det är naturligtvis välkommet.

Jag vill också lyfta fram genderperspektivet. Om vi nu har en feministisk utrikespolitik, som regeringen talar om, kan vi ändå notera att av de 339 soldater som vi har ute är det 20 som är kvinnor. Det finns möjlighet att förbättra den balansen av många goda skäl.

Som jag sagt tidigare är Sverige inte ensamt, utan detta är en allmän trend. För 20 år sedan var det 25 000 FN-soldater som var från Europa, och de utgjorde 40 procent. I dag är det knappt 6 000, och de utgör 7 procent av FN-trupperna.

Man kan fråga sig om det är rimligt att vi har den uppdelningen. Några kan säga att det är bättre att Afrikanska unionen sköter sina angelägenheter själv, men någonstans finns det ändå en polarisering – att vi kan betala oss fria från vårt ansvar. Det behöver nog finnas en bättre balans mellan den rika världen – även västvärlden – och utvecklingsländerna. Men om vi ska vara ärliga handlar det även i detta sammanhang om kvalitet och ledarskap i missionerna. Där är det också viktigt att det finns en större blandning av bidragande länder.

När det gäller Sveriges del vill jag bara kommentera kurvan på bilden ”Sverige i internationella insatser” så att ni förstår.

Den första, blå delen innehåller sex observatörer mellan Nord- och Sydkorea. I övrigt är det FN-personal. Vi har lite olika insatser i Cypern, Libanon och Balkan. Den svarta delen är insatser utanför FN-ledda insatser, inte minst i Afghanistan.

Det finns ett litet undantag 2004–2006. Det var vår insats i Liberia, som har fått mycket beröm och som FN-förbundet har hävdat är ett exempel som vi borde ta efter. Detta så att ni får den historiska bilden av Sveriges roll.

Det är viktigt att panelen som tillsattes av bland andra generalsekreteraren ser över de fredsfrämjande insatserna. Den översynsrapporten har FN-förbundet tillsammans med andra organisationer lämnat in synpunkter på.

Jag vill också kort säga något, herr ordförande, om fredsframtvängande insatser, snabbinsatstyrkor, skydd av civila och ökat internationellt ansvarstagande. Det är aspekter jag redan delvis har berört, men det är fyra punkter som rapporten bland annat tar upp. Det är någonting som vi i FN-förbundet står bakom och som vi tycker att Sveriges riksdag och inte minst regeringen bör beakta i samverkan med andra länder och även nu när man kandiderar till säkerhetsrådet.

Jag ska avsluta med att säga att Sverige är en del av en global värld och tala om vikten av att vi inte pratar om vi och de eller säger att vi primärt ska titta på vårt närområde.

Vi tycker att det är viktigt att vi ser värdet av att Sverige är den globala aktör som vi historiskt sett har varit och att vi fortsätter att se detta som ett värde för att stärka FN:s arbete inom olika områden. Det handlar om att i den globala världen hantera flyktingkriser, det handlar om internationell terrorism och det handlar om att påverka olika skeenden. Det finns klimathot och annat som är inom ramen för FN:s arbete.

Svenskt truppbidrag till Mali tillsammans med utbildningsstöd till Iraks regering i kampen mot IS är välkommet och nödvändigt i en turbulent omvärld. Trenden måste fortsätta, som vi i FN-förbundet ser det, och detta perspektiv måste stärkas. Vi tycker som sagt att vi inte ska ställa dem mot varandra.

Flera försvarsberedningar har ju just i fråga om internationaliseringen av försvaret talat om värdet av att vi får erfarenhet, riktig erfarenhet, och gör nytta i internationell miljö, vilket vi kan använda vid en eventuell kris på hemmaplan. Det argumentet är fortfarande giltigt, både i Sverige och i andra länder.

Vi har också framfört att Nordic Battlegroup, som vi på ett sätt förtjänstfullt har ställt upp med och lett bland annat 2008, 2011 och 2014, borde antingen användas eller avskaffas. När FN ständigt ropar efter stöd och hjälp borde de resurserna i stället användas i det sammanhanget och i det som jag tidigare har nämnt.

Jag vill också säga att de nya globala målen är någonting väldigt positivt. Som FN-vän kan man säga att det är glädjande att de 17 målen har antagits. Mål 16 talar om frihet från våld, vilket är grundläggande med tanke på dagens krig och konflikter och flyktingströmmar. När det gäller arbetet mot terrorism tycker vi att det här är en möjlighet att koppla in det fredsfrämjande arbetet även i det viktiga perspektivet, som finns i bland annat mål 16.

Åtgärder som är särskilt angelägna för svenskt vidkommande är som vi ser det att fortsatt arbeta i den riktning som inleddes i och med truppbidraget till Mali och att bidra även militärt till att hantera de konflikter i Mellanöstern och Nordafrika som orsakar den pågående flyktingkrisen. Jag tror att den diskussionen behöver fortsätta i andra forum, men det är viktigt att koppla det perspektivet till det här även om säkerhetsrådet är blockerat. Nu kan man väl också säga att det bombas från olika håll i Syrien, men frågan är varför man inte använder FN, varför FN:s säkerhetsråd inte tar tag i det och varför man

inte använder generalförsamlingen som vi har lyft fram som ett påtryckningsmedel för att detta ska ske. Avsluta Nordic Battlegroup eller använd den! Inrätta gärna också, som panelen talar om, en snabbinsatsstyrka till FN:s förfogande!

Ni i publiken som är lite äldre vet att Dag Hammarskjöld var en av de första att tala om behovet av en snabbinsatsstyrka. Det brukar sällan nämnas, men jag vill med tanke på att FN fyller 70 år påminna om denna ikon. Dag Hammarskjöld var före sin tid i många olika frågor. Att satsa på fredsforebyggande insatser inom ramen för FN:s globala mål för hållbar utveckling är också en möjlighet, som jag nämnde.

Jag vill avsluta med denna positiva anklag – att de 17 nya målen även inkluderar de fredsfrämjande perspektiven. Där kan vi spela en positiv roll för att skapa en bättre värld.

Ordföranden: Då ska vi gå vidare i vårt program till allas möjlighet att ställa frågor till våra inbjudna gäster och talare. Dock behövde Anna-Karin Eneström bege sig tillbaka till UD, så Åsa Theander får äran att svara på de frågorna.

Sofia Arkelsten (M): Ni är ju en ganska artig panel. Jag tänkte höra om ni möjligen kan tycka lite olika nu. Det är ett problem att FN-insatserna sker först när det bränner till, alltså när konflikten är ett faktum. Det har ju fått en del kritik. Till det kan man koppla det som bland annat Kristina Zetterlund tar upp – att det finns en tröghet i systemet eftersom det är en politisk organisation. Aleksander Gabelic var också inne på svårigheten att få säkerhetsrådet att leverera. Därför har vi ryska bombningar i Syrien av både det ena och det andra. Jag tänkte fråga er: Vilka ser ni som viktiga reformer inom FN? Behovet finns ju, och det är ganska stort. Vilka är de viktigaste reformerna för att antingen snabba på arbetet eller förändra arbetssättet?

Ordföranden: Vi tar några stycken frågor.

Valter Mutt (MP): Tack för informationsdiga och intressanta anföranden! Det som Aleksander Gabelic lyfter fram, Dag Hammarskjölds gamla tanke om att FN skulle få en egen snabbinsatsstyrka, är intressant. Vilket internationellt stöd finns det för det? Det skulle jag gärna vilja höra lite mer om.

En fråga till: När säkerhetsrådet är blockerat hör man ju ibland den gamla tanken om *Uniting for Peace* – att generalförsamlingen har ett instrument kallat *Uniting for Peace* som skulle kunna aktiveras och användas mer. Det skulle jag gärna vilja få en kommentar till.

Kerstin Lundgren (C): Jag kan knyta an till snabbinsatser. De är ju sällan tillräckliga. Det krävs någonting post snabbinsatsen. Är det realistiskt att tala om en snabbinsatsstyrka utan att ha en backupstyrka som så att säga säkrar den snabba insatsen? Annars kanske man bara bidrar till en förstärkt konflikt.

Jag har också en fråga kopplad till frågan om folkrättslig grund. Vi har haft samtycke i Afghanistan. Vi har en inbjudan till Irak, men där har vi bara ett brev från Irak till FN om att man vill ha hjälp. Vi ser nu Rysslands inbjudan till Syrien. Hur bedöms den folkrättsliga utvecklingen i det här

sammanhanget? Det här har ju pågått en tid, så det är inte bara de senaste månaderna det handlar om. I stället för ett säkerhetsrådsmandat, som är omöjligt att få, blir det den stat som äger konflikten som bjuder in dem som man ser kan bidra till den egna framgången. Vilken blir i så fall effekten för FN-systemet som sådant och förutsättningarna för att arbeta post detta?

Ordföranden: Vi börjar med Sofia Arkelstens fråga om viktiga reformer. Jag tror att Aleksander Gabelic vill börja. Sedan kan det finnas fler som vill lägga till saker.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: Tack för viktiga frågor! Jag tror att det handlar om det som jag nämnde tidigare och det som panelen talade om – att man också måste ha ett fredsframtvängande perspektiv. Här nämndes ju kapitel 6, som vi vurmat mycket för i Sverige. De flesta missioner i dag är egentligen kapitel 7. Man kanske också ska säga att det är viktigt att kapitel 7 inte behöver användas fullt ut militärt men att det skapar mycket större förutsättningar för att avskräcka vissa av de här aktörerna från att agera om det mandatet finns med. Den typen av formmässig förstärkning och politiskt stöd tror jag är viktig, och den trend som redan finns är välkommen.

Snabbinsatsstyrkan, kan jag också svara på, är en annan sak. Om vi ska vara ärliga: Varför inrättade vi en battlegroup på europeisk nivå? Det är kanske den frågan man ska ställa. Jo, det var för att den skulle kunna användas snabbt i FN-mandaterade insatser. Det var själva bakgrunden. Det har slarvats bort lite grann i diskussionerna, men jag tycker ändå att den goda idén fortfarande är aktuell. Det visar också att det finns ett behov av Dag Hammarskjölds gamla idé om att ha en snabbinsatsstyrka, som panelen tar upp.

Vi har själva skapat en battlegroup som vi aldrig har använt; det är också viktigt att säga. Någonstans där ligger det alltså – detta skulle kanske behöva vidareutvecklas för att kunna användas akut i insatser.

Jag delar Kerstin Lundgrens kloka reflektioner. Det är klart att detta inte är lösningen på det hela, men det är en beredskap som måste finnas. Det är alltid frågan om en tidsfaktor.

Jag tycker att det är viktigt att det sägs att detta också är en del av ett möjligt reformarbete som ligger i tiden, och jag tror faktiskt att det är mer rationellt att göra det inom ramen för FN än att göra det utanför.

Det skulle vara välkommet att Sverige driver det här mer tydligt genom att bidra med fler FN-soldater men också genom att politiskt tillsammans med andra länder driva på reformarbetet för den här kapaciteten. Det vore också välkommet att vi blev bättre på att inte skylla ifrån oss och låta andra länder ta huvudansvaret. Vi måste göra det gemensamt med andra länder. Jag tror att det är viktigt.

Något som också kan vara viktigt eftersom vi brukar bli påverkade av vad andra gör: Kinas ökade bidrag till FN är en viktig signal till oss alla. Det innebär inte att det bara är godhjärtade syften kineserna har, om jag får lov att säga det. Det är i alla fall en fråga som behöver ställas.

Åsa Theander, Utrikesdepartementet: Herr ordförande! Jag vill bara lägga till några ord om de viktigaste reformerna.

Många reformer är nödvändiga. Det är svårt att rangordna dem, skulle jag säga. Många samspelar dessutom och täcker olika typer av frågor. Men en av de viktigare ur vårt perspektiv är att FN helt enkelt behöver bli bättre på konfliktförebyggande.

Det är svårt med konfliktförebyggande. Man ser sällan resultaten. Det är svårt att mäta dem. Det är en av anledningarna till att säkerhetsrådet sällan sysslar med det. Men det finns vissa format som säkerhetsrådet skulle kunna använda mer vad gäller tidig varning och så vidare.

Jag tycker att en av de viktigaste slutsatserna av den här översynsrapporten, som också generalsekreteraren plockar upp i sin så kallade implementeringsrapport, är just att vi måste se till hela konfliktykeln när vi planerar mandat.

Vi måste också kunna säkerställa att när vi går över från en fredsfrämjande insats måste vi redan i mandatdesignen planera för fredsbyggande, det vill säga vad som händer därefter. Hur ska vi se till att stater inte återfaller i krig och konflikt? Vi måste ligga steget före mycket mer. Det är en viktig poäng.

Det finns också vissa handgrepp som man kan tycka är enklare. FN:s fredsfrämjande insatser är inte riktigt uppbyggda för att agera snabbt. Vi har en snabbinsatsstyrka, som vi har varit inne på tidigare, men också bara en sådan sak som vilket stöd insatserna får i fält. Just nu kan inte den militära befälhavaren i en insats själv bestämma över logistiken. Det är en civil fråga. För varenda flytt, för varenda transport, måste han eller hon be logistikavdelningen, som är civil, om lov. Det är givetvis extremt frustrerande i insatser som den i Mali, där transportvägarna är väldigt underutvecklade. Det tar därmed mycket tid.

En sista fråga som jag ska nämna är vikten av ny teknologi och nya typer av förmågor i FN:s fredsfrämjande insatser. Det knyter också an till frågan om skydd av civila. Där ligger vi i framkant i vårt bidrag till Mali med ett underrättelsebidrag. Vi bidrar även med UAV:er, som i sin tur ökar effektiviteten i insatserna och förmågan att implementera mandat.

Ordföranden: Sedan har vi Kerstin Lundgrens fråga om den folkrättsliga utvecklingen.

Ola Engdahl, Försvarshögskolan: Samtycke är ju en folkrättslig grund i sig. Det är något som har följt i alla fredsinsatser. Jag kan på rak arm bara tänka mig tre insatser med FN-mandat där man inte haft samtycke, och det skulle vara Korea på 50-talet, Irak på 90-talet och Libyeninsatsen 2011 – så samtycke har egentligen alltid funnits, även i kombination med kapitel 7.

Men som Kerstin Lundgren påpekar har man använt sig av samtycke även utan FN-mandat. Ett problem med det är att samtycket när som helst kan dras tillbaka från världsstaten. Då är det bara att packa ihop och åka tillbaka. Då är den folkrättsliga grunden borta, så det är ett problem i sig.

Det kanske större problemet som vi ser med den här trenden är att säkerhetsrådet blir irrelevant om det inte kan fatta de här besluten. Det är där de ska gås igenom och fattas, men så hittar man andra vägar. Än så länge är det folkrättsligt korrekta vägar, men det går ju att tänka sig en annan utveckling där man kanske agerar mot en stats vilja för att säkerhetsrådet trots allt är blockerat. Där är vi inte än, men att det finns en besvärande trend i det här får jag nog hålla med om.

Hans Corell, tidigare Justitiedepartementet: Jag har en kommentar och en fråga. När jag hör diskussionen om vad den viktigaste reformen är kan jag efter mina tio år som FN:s rättschef inte underlåta att säga att den absolut viktigaste reformen är att de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet böjer sig för den lag de är satta att övervaka, nämligen FN-stadgan.

FN:s starkaste organ är säkerhetsrådet, men när det verkligen behövs är det dess svagaste länk. Det är fullständigt oförlåtligt. Vi såg hur USA och Storbritannien agerade i Irak, och vi ser hur Putin agerar nu i Georgien och Ukraina. Det är fullständigt oförlåtligt.

Om de drog en gräns någonstans och sa: ”Skrider ni över den gränsen kommer vi att räcka varandra handen”, då skulle de uppnå precis det som det talas om här, nämligen förebyggande. Men så länge statschefer och våldsvetare ser att ingenting händer fortsätter konflikterna.

Kommentaren jag har gäller Ola Engdahl. Det är helt riktigt som Ola säger att konventionen om mänskliga rättigheter formellt inte gäller för FN. Men jag kan säga att det inte råder något tvivel om att den tillämpas.

Kofi Annan var mycket bestämd – under den tid jag var hans rättschef tillämpade vi FN-konventionerna. Till exempel när vi regerade Kosovo och Östtimor granskade vi lagstiftningen som FN utfärdade i de provinserna enligt samma system som jag hade i UD här i Sverige: En tjänsteman läste varje lagförslag med mänskliga rättigheter-glasögon så att man inte utfärdade regler som inte stämde.

När det gällde den internationella humanitära rätten var Kofi Annan också mycket bestämd: Den gäller FN-operationer. Han utfärdade en bulletin, 1999/13, som innebär att man tillämpar den internationella humanitära rätten i FN-operationer. Det finns också en bulletin, 2003/13, som innebär att man särskilt övervakar att vissa brott inte begås i FN-operationer.

Svagheten här är att militär som ligger ute i FN-operationer lyder under den sändande statens lagstiftning. De har inte alltid jurisdiktion. Den här frågan diskuteras i generalförsamlingen varje år, och i december varje år utfärdas en resolution om det. Jag ville bara nämna detta som ett klagörande.

Frågan jag har är egentligen riktad till utskottets ledamöter. Jag vet att Sofia Arkelsten känner till den här publikationen, men jag vill ställa frågan: Känner utskottets ledamöter till en kort publikation, utfärdad av Wallenberginstitutet i Lund och ett systerinstitut i Nederländerna, som heter Rättsstaten – En handledning för politiker?

Jag frågar eftersom Helmut Schmidt vid ett möte med tidigare stats- och regeringschefer ställde frågan om politiker förstår vilket ansvar de har för

rättsstaten. Jag har ställt den frågan ofta. Den här guiden finns nu översatt till 20 språk, och det är min förhoppning att varje ledamot av Sveriges riksdag läser den.

Jag ställer också frågan mot bakgrund av det som sas om sustainable development goals, de hållbara målen. Bland de 17 målen finns ett som är en förutsättning för att alla de andra ska uppnås, och det är mål 16 om rättsstaten. Om inte det kan säkerställas kommer de andra att försvinna i korruption, inaction och så vidare. Det är väldigt viktigt, så jag vill ställa den frågan till utskottets ledamöter. De får själva avgöra om de vill svara.

Ove Bring, tidigare Försvarshögskolan: När det gäller frågan om behov av reformer var det intressant att i medierna häromdagen se att Italien i Unesco hade föreslagit en ny FN-styrka för kulturskydd. Vi tänker på hur Isis har förstört kulturegendom i Mosul och Palmyra och hur en bro i Mostar och andra kulturvärden förstördes i forna Jugoslavien.

Det finns ingen beredskap i FN-systemet, preventivt eller reaktivt, för att skydda kulturföremål. Jag tycker att det vore en bra idé att från svensk sida stödja det italienska förslaget. Det är kanske en fråga till UD, om de är beredda att göra det, och till FN-förbundet, om de är beredda att puffa för det. Det behöver finnas en form av beredskap i FN-systemet. Det behövs inte bara soldater som är på plats preventivt och gör någonting, utan det behövs även experter som kan gå igenom vilka föremål det är fråga om och hur de bäst skyddas. Det går inte att tillämpa i Syrien i dag det är för sent att rycka in i det getingboet av skjutande – men när det gäller att förutse nya konflikter skulle det kunna vara någonting att tänka på.

Jag vill gärna också säga någonting som rör Kerstin Lundgrens fråga om enskilda, kanske diktatorer, som unilateralt ger samtycke till andra stater att involvera sig i inbördeskrig. Enligt klassisk folkrätt är det inte rättssnligt att utfärda en sådan inbjudan. Man kan i och för sig utfärda inbjudan, men att ta emot hjälp i ett pågående inbördeskrig, som hjälper den sittande regimen eller en annan part i inbördeskriget, är en inblandning i andra staters angelägenheter. I det pågående Syrienfallet har exempelvis inte uppmärksammas att Putins inblandning där är folkrättsvidrig. Den inblandningen borde multilateraliseras genom FN och inte ske på det sätt som nu sker.

Låt mig även helt kort säga något om sustainable development goals och mänskliga rättigheter. Även om punkt 16 talar om rule of law talar punkterna 4 och 5 alldeles för lite om de politiska och medborgerliga rättigheterna. En viss tonvikt läggs på utbildning och på jämlikhet mellan könen, men ingenting sägs om yttrandefrihet. Ingenting sägs heller om dialog som en form för utveckling och för att uppmärksamma behovet av politiska reformer. Det är en brist i sustainable development goals.

Linda Nordin, Svenska FN-förbundet: Jag vill rikta ett särskilt tack till utrikesutskottet, som arrangerar den här utfrågningen. Jag tänkte följa upp det som utrikesrådet Anna-Karin Eneström inledde med att kommentera,

nämligen de tre stora utvärderingar som har skett - framtida fredsinsatser, fredsbyggande och implementeringen av artikel 1325. Anna-Karin Eneström uttryckte viss oro för att nästa generalsekreterare för FN kanske inte har samma intresse för de här frågorna, för att driva dem vidare. FN består som vi vet av sina medlemsstater. Där har Sverige som stor givare till FN ett ansvar att driva frågor.

Mina frågor är: Vilka rekommendationer, av dem som lyfts fram i utvärderingarna, driver Sverige särskilt? Vad tycker vi är extra intressant i dessa viktiga utvärderingar?

Jag kan givetvis inte låta bli att notera det viktiga val av ny generalsekreterare för världsorganisationen som sker nästa år. Samtidigt kan jag inte låta bli att påminna om att Dag Hammarskjöld på sin tid var kompromisskandidat nummer elva. I en tid av stora globala spänningar hoppas vi att det blir en ny generalsekreterare. Man hoppades att Dag Hammarskjöld skulle vara mer av sekreterare än av general, men han visade sig vara av en helt annan kaliber.

Ordföranden: Vi börjar med Hans Corells fråga, ifall utrikesutskottets ledamöter känner till skriften *Rättsstaten – En handledning för politiker*. Hans Corell var generös nog att säga att det var upp till varje ledamot att avgöra om han eller hon ville svara. Jag kan för egen del säga att jag ser fram emot att läsa publikationen. Sedan har vi Ove Brings fråga om FN-styrka för kulturskydd.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: Herr ordförande! Tack, Ove, för frågan! Det handlar om utveckling. Den ständiga diskussionen om reformer av FN:s fredsfrämjande arbete är viktig. Det är ett uttryck för det som italienarna tar upp om de ohyggliga brott mot kulturen som har begåtts, nu framför allt i Syrien, men tidigare också i andra delar av världen. Jag vill säga att man skulle kunna inkorporera det i ett större perspektiv, i ett helhetsperspektiv.

Linda Nordin och jag var i Rom förra veckan och träffade representanter för World Food Programme, men vi hade också diskussioner med folk från italienska UD. Deras fokus är Libyen. Om det blir fred mellan de två rivaliserande regeringarna i Tobruk och Tripoli är Italien berett att skicka in ett stort truppbidrag, vilket de framfört i FN:s generalförsamling. Vi talar om kanske fler än 10 000 soldater för att försöka skapa stabilitet i Libyen.

Som jag nämnde i min inledning är det viktigt också när det gäller flyktingkrisen och transittrafiken av allt möjligt, alltså inte bara av människor utan också av vapen och annat. Jag skulle vilja sätta in det i ett större perspektiv. Det handlar om att ta ett helhetsgrepp där kulturvärdena finns med som en del av det som vi ska skydda och som är av intresse för mänskligheten, om jag får uttrycka det så. Det är ett intressant initiativ.

Åsa Theander, Utrikesdepartementet: För att komplettera det som sagts tycker också jag att det är ett intressant initiativ. Jag hade inte hört någonting om det tidigare. Det presenterades i samband med att Italien häromveckan firade 60 år som FN-medlem. Jag känner inte till tillräckligt mycket om initiativet, men

det blir intressant att se hur de tänkt sig att det ska implementeras, om det är något som får ett eget mandat, har en egen uppgift som skickas ut oberoende av FN:s övriga engagemang i landet, eller om man kan tänka sig att lägga till kulturaspekter.

Det fanns med även i Minusmainsatsen. Under ett tidigare skede fanns det element i mandatet där skydd av kulturarv fanns med. Jag vet inte om något skedde i praktiken, men det fanns med som ett element. Det här kan då tänkas bli ett slags vidareutveckling. Det är definitivt någonting som vi kommer att följa med intresse.

Ordföranden: Vi har också Linda Nordins fråga om vilka rekommendationer kring 1325 och annat som vi överväger att följa. Så kan man väl sammanfatta det.

Åsa Theander, Utrikesdepartementet: Det nämndes en viss oro, och jag tror att den oron delvis har att göra med att det just nu inte finns någon sammanhållen genomförandeprocess i FN för hur de tre översynerna ska tas om hand. Varje översyn har sin egen process; somliga översyner har flera processer.

Vad gäller fredsinsatsöversynen faller en hel del på generalsekreteraren att genomföra. Tittar vi på den rapport som han själv har presenterat ser vi att han skjuter upp många av de svårare frågorna till nästa generalsekreterare. Han anser inte att han har möjlighet att genomföra något under det år han har kvar. Det kan man möjligen förstå. När det gäller genomgripande förändringar handlar det väl om att en ny person vill ha möjlighet att sätta sin prägel på arbetet, men det är viktigt att signalera att det här bör börja genomföras redan nu.

Vad det gäller medlemsstaterna så absolut, medlemsstaterna har en oerhört viktig roll. Det finns ett antal utskott, kommittéer och annat där de här frågorna kommer att diskuteras under de närmaste åren - femte utskottet, FN:s budgetutskott, kommittén för fredsfrämjande insatser, C34 och så vidare - men kommittéerna och utskotten är kända för att vara väldigt politiserade, så det gäller att tänka kreativt. Här har Sverige som ett reformvänligt land en viktig roll att spela, att i de sammanhang där det är möjligt föra fram vikten av reformer.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: Jag skulle vilja kommentera något av det som sas tidigare och säga att också skyldigheten att skydda är en fokusfråga för FN-förbundet. Det är i sammanhanget viktigt att vi inte släpper den. Den innehåller olika komponenter, både förebyggande, agerande och återbyggande. När det gäller Libyenfallet och insatsen där borde vi ha gjort en internationell utvärdering av den, och det borde säkerhetsrådet ha tagit initiativ till, inte Nato. Vad gäller att utveckla detta behöver vi även titta på lessons learned, som det brukar heta, för att se vilken läxa vi har lärt oss.

Jag vill i den här församlingen passa på att säga att det är viktigt att de kvinnor och män som är i Mali känner vårt stöd. När vi firar FN 70 år och diskuterar dess roll tycker jag att vi i Sverige behöver bli bättre på att framhålla de insatser som våra svenskar tillsammans med andra gör. Det är ett sätt att

upprätthålla värdet av insatsen och respekten för den viktiga gärningen i mänsklighetens tjänst. Vi är ibland lite dåliga, herr ordförande, på att ta upp det perspektivet. Det kan dessutom vara ett sätt att få fler att bli intresserade av att ställa upp i framtida missioner. Dessa båda aspekter är viktiga.

Sedan gällde det Rysslands agerande. Jag försökte tidigare, Ove Bring, om än på ett lite kryptiskt sätt säga att vi måste fråga varför vi inte diskuterar det som nu sker. Varför sker det inte inom ramen för FN:s säkerhetsråd? Det är obegripligt. När USA och Ryssland diskuterar koordinater för olika bombningar och samarbete, varför gör de inte det politiskt inom ramen för FN:s säkerhetsråd? Det hade varit det naturliga. Det är viktigt att föra fram. Det kravet borde även komma från Sveriges regering.

Det är viktigt att slå vakt om FN:s särskilda roll och, som Hans Corell tog upp, de fem permanenta medlemmarnas absoluta och särskilda ansvar. Det hänger ihop med det perspektivet.

Jeff Ahl (SD): Herr ordförande! Jag ska börja med att svara på frågan om publikationen, boken eller vad det nu var. Jag ger ett något opolitiskt svar. Sedan jag kom in i riksdagen har jag överösts med böcker och andra publikationer, och alla är jätteviktiga att läsa. Jag har lagt en del intressanta sådana på hög. Det är bra att du kommer hit och sätter press på oss. Jag tror att det kan öka intresset. Om du mejlar titeln till oss ledamöter kommer i vart fall jag att lägga den i min läshög. Någon gång ska jag försöka få tid att läsa den.

Min fråga till panelen är lite mer konkret. Vi ser en flyktingsituation som inte har skådats någon gång tidigare. Den berör även Europa. När vi talar om de insatser som Sverige bidrar med i bland annat Mali undrar jag: Har den insatsen någon påverkan i positiv eller negativ riktning? Har det gjorts någon analys av det?

Valter Mutt (MP): Nu firar vi 70-årsjubileet av FN. När vi firar 100-årsjubileet, tror ni att vi då har kommit ut ur det här grundläggande dysfunktionella förhållandet med det ständigt blockerande säkerhetsrådet när det handlar om riktigt allvarliga och blodiga konflikter?

Jag fick aldrig svar på min fråga om det som formellt heter generalförsamlingsresolution 377. Uniting for Peace brukar den kallas. Den har tillämpats några gånger, till exempel 1956 i samband med Suezkonflikten. Ser ni det som ett instrument? Eller vad ska vi ta oss till i väntan på ett genombrott för grundläggande förändringar av FN-strukturen?

Kerstin Lundgren (C): Jag knyter an till de två markörer jag hört, inte minst från Aleksander Gabelic, om Kinas ökade intresse för peace-keeping. Det var ju tydligt att inte bara Kina utan också andra uttalade sitt stöd för att gå in med ökade insatser. Det är vad jag har hört i alla fall. Vad drar ni för slutsatser av det? Kommer det att innebära att man förstärker fredsinsatserna i FN-regi, eller är det bara ännu en ny blockör?

Kristina Zetterlund, Totalförsvarets forskningsinstitut: Det svenska bidraget är mycket uppskattat bland andra truppbidragande länder och inom FN. Det innebär att det är ett bredare bidrag, med bredare inkludering av

truppbidragande länder, som ger en viss legitimitet till insatsen. Det tillför också en förmåga som i dag är viktig i internationella insatser och som man inte har så mycket erfarenheter av. I Mali finns många utmaningar i form av logistik etcetera. När det gäller vissa delar är det fortfarande delvis under uppbyggnad. Det är absolut ett bidrag som uppskattas och som tillför stor legitimitet till insatsen.

Åsa Theander, Utrikesdepartementet: Jag kan lägga till något om mandatet för insatsen i Mali. Det syftar ju framför allt till att skapa stabilitet och säkerhet i landet, att hjälpa regeringen att ta kontroll över de delar av landet som den nu inte har kontroll över och att bidra till att stärka och ge stöd åt den politiska process som pågår efter det fredsavtal som skrevs under i somras. Fokus är på situationen i Mali. Det handlar om att förbättra för befolkningen, att ge möjligheter till utveckling och fred i landet.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: Om vi tittar i kristallkulan kan vi hoppas att man inser att det är mer rationellt att använda FN, eftersom FN:s betydelse knappast kommer att bli mindre. Jag tror inte att något land, inte ens USA eller ett framtida större Kina, ensamt kan klara av de utmaningar som vi står inför. Det gäller många olika områden. Klimatfrågan är ett område, men också den ökade instabiliteten i många länder bidrar till negativa saker. Det kräver ett samlat grepp, inklusive ett säkerhetsperspektiv.

Uniting for Peace glömde jag att kommentera tidigare; jag ber om ursäkt för det. Det är något som FN-förbundet har lyft upp under hela Syrienkonflikten. Vi har tyckt att man borde använda det, och det av olika skäl. Det skulle sätta tryck på säkerhetsrådet primärt. Jag vet att det finns de som är skeptiska, men det är ändå bättre att använda FN och de organ som finns i FN. Även om det primära ansvaret enligt stadgan ligger hos de fem permanenta medlemmarna är generalförsamlingen ett verktyg som borde användas. Som Hans Corell helt riktigt alltid säger har de fem permanenta medlemmarna det yttersta ansvaret.

Det finns ett annat skäl som jag själv brukar ta upp som viktigt, nämligen att man inte kan luta sig bakåt och säga att jaja, det är Kina och Ryssland som blockerar allting i säkerhetsrådet med sina veton. Varje land borde få rösta så att den egna befolkningen och övriga världen - man följer ju detta via sociala medier och annat - skulle kunna se vad respektive lands regering faktiskt säger. Det är en viktig demokratisk princip att inte skylla på andra utan fråga hur man själv ställer sig, om man är beredd att ställa upp också med militär insats.

Jag talade tidigare med Finlands ambassadör om detta. Min personliga gissning är att det som nu händer i och med att Ryssland har gått in kommer att framtvinga, om man ska tänka positivt, någon typ av reaktion från andra. Då är det rimligt att förr eller senare komma tillbaka till FN-spåret, där frågan ju ska ligga, och ytterst i säkerhetsrådet.

Ola Engdahl, Försvarshögskolan: Låt mig lite kort kommentera Uniting for Peace. Jag tror att det är viktigt för att sätta tryck på säkerhetsrådet, men man måste vara medveten om att det inte ger någon rätt att fatta beslut om

fredsframtingande insatser. Insatsen -56 var ju baserad på samtycke. Återigen är man utlämnad åt staters samtycke, samtidigt, men politisk press på säkerhetsrådet kan vi säkert hjälpa till med.

Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundet: När det gäller Kerstin Lundgrens fråga om Kina kan jag säga att jag tror att vi behöver vara vaksamma över detta. Jag tycker att det är ett argument för att vi från västvärlden inte kan dra oss ur FN:s fredsbevarande insatser där andra aktörer uppenbarligen går in. Då måste vi fundera på var i detta vi är med, för det finns andra värden.

Kina har naturligtvis, rätt eller fel, intressen i Afrika och i andra delar av världen, och vad jag förstår sa de i generalförsamlingen att de tar ett ansvar på ett sätt som västvärlden inte gör; de använder det argumentet. Vilka syften de har kan vi diskutera. Det är dock bättre att vi finns med i de här sammanhangen. Fler europeiska länder bör delta. Det kommer att skapa större balans och förhoppningsvis också bättre missioner.

Hans Corell, tidigare Justitiedepartementet: Jag har en mycket kort kommentar. När det gäller Uniting for Peace är det som Aleksander Gabelic och Ola Engdahl säger helt korrekt. Skillnaden är att om säkerhetsrådet beslutar så är det ett imperativ, en folkrättslig skyldighet enligt artikel 25 i FN-stadgan, att följa säkerhetsrådets beslut. Det följer inte av Uniting for Peace.

När det sedan gäller säkerhetsrådsreformen skrev jag 2008 ett brev till medlemmar i FN som hade titeln ”Security council reform. Rule of law more important than additional members”, det vill säga ”Reformer av säkerhetsrådet. Rättsstaten är viktigare än fler medlemmar”. Där lade jag fram förslag om bland annat responsibility to protect.

Det intressanta är att Frankrike 2013 har lagt fram ett förslag som utgår från just det som jag utgick från, nämligen att man frivilligt ska begränsa vetorätten. För det behöver inte ett kommantecken ändras i FN-stadgan. Det kan genomföras omedelbart bara de kan komma överens om det. Det intressanta är också att 80 stater nu stöder det franska förslaget, vilket jag såg i går. Jag hoppas att det sprider sig som ringar på vattnet. Sverige är en av dessa stater.

Pieter-Jan van Eggermont, Läkare Utan Gränser: Jag vill haka på det som Aleksander Gabelic sa om säkerhetsrådet och att det borde ha tagit initiativ till en oberoende utredning av interventionen i Libyen.

Vår organisation driver just nu en kampanj för att USA-styrkornas sjukhusbombning i Kunduz i Afghanistan ska utredas av oberoende utredare. Anledningen är densamma som den som ligger till grund för din anmärkning, nämligen att Nato gör en helt annan typ av utredningar.

Vi ser en utveckling med de mer robusta mandaten, och i FN-systemet finns vackra skrivningar om accountability. Men när det verkligen kommer till kritan förekommer det incidenter av allvarlig natur inte bara under strid utan även i form av övergrepp, såsom dem vi sett franska styrkor utföra i Centralafrikanska republiken. Jag vill därför fråga: Är FN-systemet redo att tillåta oberoende utredningar av dess insatser?

Jens Petersson, Svenska FN-förbundet: Historiskt har Sverige haft mellan 800 och 1 000 soldater i fält internationellt, men nu är vi nere på mindre än hälften av det. Om vi tittar på budgeten ser vi att årets budget är hälften av vad budgeten för internationella militära insatser var för några år sedan. Vilka blir konsekvenserna av det?

Ola Engdahl, Försvarshögskolan: Pieter-Jan van Eggermont pekar på en väldigt viktig sak: hur man ska kunna göra granskningen. Den kanske inte är lika besvärlig som nästa steg, alltså om man finner att någon pekar åt någon, en organisation eller en stat. Hur ska man då gå vidare? Här saknas forum framför allt för att kunna ställa internationella organisationer till svars. Man har tidigare försökt med FN, och vi har sett att man hävdar sin immunitet framför nationella domstolar. Därmed blir det svårt att gå vidare. I så fall är det lättare om man prövar en stats ansvar, det vill säga staten som sådan. Om det är individens ansvar är det staten som har det primära ansvaret att pröva det.

Problemet tror jag är bristen på forum, alltså var man ska pröva ansvaret. Det är en av de stora utmaningarna, speciellt ju mer handlingar som knyts till internationella organisationer i ansvarsfrågorna.

Åsa Theander, Utrikesdepartementet: Vad gäller det franska initiativet om begränsning av vetorätten skulle jag först vilja ge beskedet till Hans Corell att Sverige stöder det. Det har numera blivit ett fransk-mexikanskt initiativ och stöds av 80 stater. Vi stöder både det och ett liknande initiativ som ACT står bakom.

När det sedan gäller budgetbegränsningar har vi en ekonomisk realitet att förhålla oss till. Prioriteringar blir då nödvändiga. Den proposition som riksdagen fattade beslut om i våras innebär att bidraget till Minusma, Maliinsatsen, gäller till juni nästa år, men vi förbereder en förlängning av bidraget med ytterligare ett år. Det är den horisonten vi för närvarande jobbar med vad gäller FN-insatser.

Vi får inte glömma bort att vi utöver truppbidraget bidrar med totalt ca 100 personer. Det är poliser, kriminalvårdare, stabsofficerare och civil personal.

Karin Enström (M): Herr ordförande! Jag vill börja med att å hela utskottets vägnar tacka alla som medverkat i panelen, som medverkat genom att ställa frågor och som delat med sig av sina reflektioner, och naturligtvis tacka alla som varit med och lyssnat.

Den här diskussionen visar att vi verkligen är i ett svårt läge. Det är en ganska skakig värld vi lever i. En känsla man kan få är att de värderingar som vi drivs av – synen på demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, rättsstatens principer - är under attack från många håll. Hur ska vi då kunna göra så att vi kommer tillbaka på rätt spår? Vi kanske trodde att vi hade vunnit slaget om demokratin, de mänskliga rättigheterna och jämställdheten. Vi får alltså inte förtrötta utan måste hitta såväl argument som vänner och allierade för att hitta tillbaka till respekten och slå tillbaka mot de värderingar som vi inte delar.

Vi måste respektera varandras olikheter. Vi har en FN-stadga och vi har rättsstatens principer. Ibland ställs frågan: Om FN skulle bildas om, om vi skulle starta FN i dag, skulle staterna kunna komma överens om att godkänna FN-stadgan? Vi kanske inte ens vill ha det fulla svaret på den frågan. Nu har vi FN-stadgan, och en massa arbete pågår. Det finns många goda intentioner, men det gäller att också genomföra dem. Det gäller även de reformer och idéer som finns om hur de fredsfrämjande insatserna ska kunna fungera bättre.

Det finns trots allt ljuspunkter, skulle jag vilja säga. Det finns bra förslag. Nu gäller det att se till att det finns moraliska resurser och självklart också finansiella resurser för att kunna genomföra förslagen.

Återigen vill jag framföra ett stort tack till alla medverkande. Härmed är utskottets offentliga utfrågning avslutad.